

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Møteinnkalling

Utvalg: Verneområdestyret for SVR

Møtested: Energihotellet, Nesflaten

Dato: 03.09.2024

Tidspunkt: 17:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til en av verneområdeforvalterne. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 20/24	Godkjenning av innkalling og saksliste		
ST 21/24	Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar		
ST 22/24	Orienteringer		
ST 23/24	Referatsaker		
RS 113/24	Nytt vedtak - Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Stakkstøl i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 38/7, Hjelmeland kommune - Stian Mæland		2024/5722
RS 114/24	Innvilga søknad om utvida dispensasjon til helikoptertransport til Stranddalen turisthytte i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 39/1-2, Suldal kommune - Stavanger turistforening		2024/6061
RS 115/24	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Grjotdalsneset i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre		2024/6070
RS 116/24	Innvilga søknad om helikoptertransport til Skjeraknuten i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 61/1, Gjesdal kommune - Norsk Institutt for naturforskning		2024/5419
RS 117/24	Innvilga søknad om landingsløyve med helikopter. Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Bygland 5/9 - Skarvebu Jan Ove Pytten Flodquist		2022/4860
RS 118/24	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Hegnavatnet i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 39/1, Hjelmeland kommune - Enkel Bygg AS		2024/6220
RS 119/24	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport av saltstein til Vestre Kaldafjell i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 55/1, Suldal kommune - Leiv-Einar Aarhus		2024/6327
RS 120/24	Innvilga søknad om dispensasjon til bruk av drone ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 228/1, Sandnes kommune - Film in Norway		2024/6346
RS 121/24	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport av saltstein til Kyrkjesteinsdalen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 55/1, Suldal kommune - Tor Bjarne Flesjå		2024/6437
RS 122/24	Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Store Halvorsvatn. 5/9 Hans Gaarder. . Bygland kommune		2024/6136

RS 123/24	Innvilga søknad om helikoptertransport til Dypingen i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 55/52, Gjesdal kommune - Daniel Frafjord	2024/6783
RS 124/24	Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter for henting av felt storvilt. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde og Vidmyr naturreservat. 1/8 - 1/10 Veringsdalen s ameige. Bykle kommune	2024/6312
RS 125/24	Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Gaukhei 4/2. Eivind Jacobsen. Bygland kommune	2024/6568
RS 126/24	Innvilga søknad om bruk av snøscooter og landing med helikopter. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Skulebergtjønn og Breisletthei. 2/5 og 2/24. Sven Eidjord. Åseral kommune.	2024/6082
RS 127/24	Innvilga søknad om dispensasjon til bruk av drone ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 228/1, Sandnes kommune - Thomas Marthinsen	2024/7082
RS 128/24	Innvilga søknad om helikoptertransport til Frafjordstølen i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 55/52, Gjesdal kommune - Erik Frafjord	2024/7080
RS 129/24	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Tverrfjelldalen i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 248/1, Sandnes kommune - Tore Hans Mikkelsen	2024/7081
RS 130/24	Innvilga søknad om bruk av snøscooter og landing med helikopter. Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Åseral 2/9 - Kilen. Roger Thorsland	2024/5918
RS 131/24	Innvilga søknad. Landingsløyve for helikopter for henting av felt vilt. Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Vidmyr naturreservat. 1/1 - 1/2 - 1/6 - 1/7. Per-Torleiv Tveiten. Bykle kommune.	2024/6514
RS 132/24	Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Flesjevannteane. 4/1 Marcus Lauvrak. Bygland kommune	2024/6393
RS 133/24	Revidert snøskuterløyve. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. 4/1 Heggland. Tor Eivind Vadlid. Bygland kommune	2023/6853
RS 134/24	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kurvatnet i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 41/3, Hjelmeland kommune - Geir-Ove Meland	2024/7603
RS 135/24	Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Storevatn i Åseral kommune. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Å Energi.	2024/7708

RS 136/24	Innvilga søknad om helikoptertransport til driftehytter og hytter aust for Frafjordhatten i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 56/2, 58/1-2, Gjesdal kommune - Per Terje Haaland		2024/7820
RS 137/24	Innvilga søknad om dispensasjon til bruk av drone til filmopptak ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 228/1, Sandnes kommune - Bob Andre Engelsen		2024/7325
RS 138/24	Melding om vedtak. Løve til utviding og ombygging av utebod. Galtenvegen 19 i Hovden landskapsvernområde. Gnr. 1, bnr. 45. Jorunn Blindheim. Bykle kommune		2022/528
RS 139/24	Innvilga søknad om dispensasjon til bruk av drone ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 228/1, Sandnes kommune - Adrian Grimelind		2024/8148
RS 140/24	Innvilga søknad om landingsløve for helikopter. Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Vidalega - Lykkje - Gaukhei - Strondelega. Karl Martin Matningsdal. Bygland og Valle kommune		2024/7089
ST 24/24	Søknad om løve til maskinpreparering og kvisting. Sloaroslypa, Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvenrområde. Vidmyr naturreservat. Bykle kommune.		2018/1426
ST 25/24	Melding av ulovleg motorferdsel ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune	X	2024/8284
ST 26/24	Søknad om dispensasjon til helikopterlandingar på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde under Heliboogie 2025, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune - SBK - BASE		2024/7977
ST 27/24	Eventuelt		

Arkivsaksnummer: 2018/1426

Saksbehandlar: Jørn Trygve Haug

Dato: 26.08.2024

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	24/24	03.09.2024

Søknad om løyve til maskinpreparering og kvisting. Sloarosløypa, Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvenrområde. Vidmyr naturreservat. Bykle kommune.

Vedlegg:

1 4109_001

Forvaltar si innstilling

Med heimel i *Forskrift om vern av Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernrområde* kap. 4 pkt. 5.5 bokstav a, d og e, samt *Naturmangfaldslova* § 48, gir verneområdestyret Hovden Hytteservice løyve til maskinpreparering av Sloarosløypa, Storenos 1 og Storenos 2 slik det er merka av på kartet i vedtaket. Løyvet gjeld for åra 2025 og 2026. Løyvet gjeld også for bruk av snøskuter til merking av løypene og vedlikehald av merkinga gjennom sesongen.

For løyvet gjeld følgjande vilkår.

- Sloarosløypa, frå Krossloskardet til Langvatn, kan preparerast fredag før palmesundag t.o.m 2. påskedag.
- Storenos 1 og Storenos 2 kan preparerast torsdag til sundag frå sesongstart til og med 24. april. I vinterferien og påsken kan dei preparerast alle vekedagar.
- Tidspunkt for merking av løypene Storenos 1 og Storenos 2 følgjer datoane for preparering ref. prikkpunkt 2 ovanfor. Merking av Sloarosløypa kan gjerast frå fredag før første vinterferieveke i 2025. Etter dette vil det ved bli vurdert om også merking av Sloarosløypa skal utsettast til påske.
- Om det vert observert villrein, eller nye spor etter villrein, i områda der traseane går, skal løypekøyraren straks vende og køyre tilbake i dei oppkøyrde spora, med berrebelte og ikkje sporsetjaren nede i snøen. I slike tilfelle skal tiltakshavar konsultere forvaltningsstyresmakta før løypa eventuelt blir køyrd opp att eller fullført. Om det er melding om villrein, eller posisjonar frå GPS-merka villrein i områda der traseane går, skal ikkje dei nemnde tre traseane preparerast i det heileteke. I alle høve skal det gå minimum tre dagar før neste forsøk på preparering.
- Innan 1. juni kvart år må det sendast inn logg for prepareringa av Sloarosløypa, inneverande sesong. Loggen skal sendast forvaltningssekretariatet for SVR.

Med heimel i Naturmangfaldslova § 48 får Hovden hytteservice løyve til merking og preparering av skiløypa i *Vidmyr naturreservat* slik det går fram av kartet i vedtaket. Merking og preparering kan skje frå sesongstart til og med 30. april. Løyvet gjeld t.o.m 30. april 2026.

Kart med godkjende trasear. Sloarosløypa, Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr merka med blå line.

Med heimel i naturmangfaldslova § 48 får Hovden hytteservice avslag på del av søknaden som gjeld preparering av Sloarosløypa utanom påskeveka.

Som grunngeving for vedtaket legg verneområdestyret vekt på at løypene Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr er del av godkjend sti og løypeplan for Bykle kommune. Dei ligg nær område det frå før er mykje aktivitet og kan såleis bidra til kanalisering av ferdsla.

For avslag på preparering av Sloarosløypa utanom påskeveka legg verneområdestyret vekt på at det ikkje er tilrådeleg å halde fram med å styre ferdsla inn i eit svært viktig vinterbeiteområde for villrein. Registrering av ferdsla i løypa i 2022 og 2023 syner at tal passeringar er av eit slikt omfang at traseen verkar som ein barriere for at villreinen kan

trekke gjennom området. Trekkbarrieren er beskrive i klassifiseringa av dei ti nasjonale villreinområde frå 2022, der det er lagt til grunn ein reduksjon i trekkaktiviteten på 50 – 90 %. For å betre tilhøva for villreinen og betre tilgangen på vinterbeitet er det vesentleg at ferdsla i området vert redusert. Det vert gjeven avslag på preparering av Sloarosløypa sjølv om denne er del av godkjend sti- og løypeplan. Dette skuldast tilgang på ny kunnskap gjennom ferdselsteljingane og klassifiseringa av dei nasjonale villreinområda.

Verneområdestyret meiner det er forsvarleg å tillate preparering i påskeveka då det har vore ein tendens til at villreinen har trekt ut til andre område seint i sesongen. Vidare bidreg det til kanalisering av ferdsla som ein uansett har seint på sesongen.

Etter § 10 i *Lov om motorferdsel i utmark* kan grunneigar nekte motorferdsel på sin eigedom. Vi oppmodar difor om at du hentar inn samtykke frå aktuelle grunneigarar der dette skulle være naudsynt.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Saka i korte trekk

Verneområdestyret skal i denne saka ta stilling til søknad om vidareføring av maskinpreparering av Sloarosløypa, Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr, på Hovden i Bykle kommune. Av dei nemnde traseane er det Sloarosløypa som er mest kontroversiell då det er ei tur/returløype som går om lag 10 km. inn i eit svært viktig vinterbeiteområde for villrein. Eit vesentleg spørsmål i saka er om maskinprepareringa bidreg til å samle og kanalisere ferdsla, eller om den bidreg til å trekke mykje folk inn i eit område dei elles ikkje ville vore.

Førre løyve vart gjeven i 2021 og gjaldt for fire år. Det vart teken atterhald om at *ny kunnskap om menneskeleg ferdsel og villreinen sin bruk av områda kunne føre til at heile eller delar av løyvet vert teken opp til ny vurdering*. I løyveperioden er det gjennomført registrering av ferdsel gjennom to sesongar. I løpet av fire-års perioden er det gjennomført klassifisering av dei ti nasjonale villreinområde etter kvalitetsnorm for villrein. I denne er ferdsla i Sloarosløypa vurdert i gi mellom 50 – 90% reduksjon i trekkaktiviteten.

Det er lang tradisjon for å preparere alle dei nemnde løypene, og dei er del av Bykle kommune sin sti- og løypeplan. I perioden 2014 – 2016 vart Sloarosløypa mellombels «lagt ned» av di den vart vurdert å påverke verneverdiane nemneverdig. I 2017 vart Sloarosløypa, blant fleire, gjennom ei forskriftsendring gjeven ei spesifisert dispensasjonsheimel i verneforskrifta.

Om søknaden

Hovden Hytteservice har søkt om fornying av løyvet til maskinpreparering og merking (kvisting) av Sloarosløypa og løypene Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr på vestheia på Hovden (vedlegg 1). Løypene ligg i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde og Vidmyr naturreservat. Kart over løypene går fram av vedtaket. Søkar har i e-post dagsett 26.8 stadfesta at søknaden også gjeld løypa på Vidmyr sjølv om denne ikkje var nemnd i opphavsleg søknad.

I søknaden vert det synt til at traseane ligg inne i godkjend sti og løypeplan (kommunedelplan), samt at det i verneforskrifta er ein særskild heimel for maskinpreparering av desse traseane. For Storenos 1 og 2 er det i søknaden presisert at desse normalt vert preparert torsdag til sundag gjennom sesongen.

Søknaden gjeld også bruk av snøskuter for merking av løypene. Sloarosløypa er også del av DNT sør si vintermerkt løype til Sloaros turisthytte.

Det er det heileigde kommunale selskapet Hovden løypekjøring som har ansvaret for maskinpreparering av løypenettet på Hovden. For tida er det Hovden Hyttetervice som har oppdraget med preparering.

Formell bakgrunn for vurdering av vedtaket

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 24.4.2000 med endring dagsett 21.6.2017.
- Forskrift om freding av Vidmyr naturreservat av 5.9.1986
- Naturmangfaldslova
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane. Godkjend i 2015.
- Forvaltningsplan for verneområda på Hovden. Godkjend 18.12.2018

Heimelsgrunnlag Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde

Føremålet med vernet er etter kap. III i verneforskrifta som følger:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.

2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa

Av verneforskrifta kap. 4 pkt. 5.1.a går det fram at motorisert ferdsel på land er forbode. Vidare går det fram av verneforskrifta kap. 4 pkt.5.5 første ledd og kap. 5.5 bokstav a, d og e at:

Forvaltningsstyresmakta kan, etter skriftleg søknad, gje løyve til bruk av motorkjøretøy for opparbeiding og preparering av skiløyper for allmenta og konkurransar, i følgjande trasear og løyper og i følgjande tidsrom eller i samband med følgjande arrangement:

a) *Frå Nos ved Storenos 1 til Sloaros i Bykle kommune frå fredag før vinterferien til 2. påskedag dersom denne ikkje er seinare enn 24. april. Med unntak av i vinterferien og i påska skal løypene berre køyrast opp fredag til sundag*

d) *Storenos 1 i Bykle kommune frå sesongstart til 25. april*

e) *Storenos 2 i Bykle kommune frå sesongstart til 25. april*

I siste ledd i punkt 5.5 er det gjeve vilkår for slik preparering:

Oppkøyring som nemnt i første ledd skal normalt følgje særskilte trasear som er kartfesta i forvaltningsplanen. Dersom det under oppkøyring er villrein i eller nær traseen, skal løypekøyraren straks vende og køyre tilbake i dei oppkøyrde spora, med berre belte og ikkje sporsetjaren nede i snøen. I slike tilfelle skal tiltakshavar konsultere forvaltningsstyresmakta før løypa eventuelt blir køyrd opp att eller fullført. Forvaltningsstyresmakta kan trekke tilbake løyve gitt etter første ledd dersom det er naudsynt av omsyn til villreinen. Nærare retningslinjer kan fastsetjast i forvaltningsplanen

Opninga for å gi løyve til maskinpreparering av aktuelle trase er ei spesifisert dispensasjonsbestemming som kom inn i samband med forskriftsendringa i 2017. Jamfør rettleiar M106-2014 frå miljødirektoratet kap. 6 kan det i slike saker vurderast å gi løyve, men der ingen har krav på eit slikt løyve. Forvaltningsmyndigheita må gjera ei konkret vurdering om søknaden gir grunnlag for å gi dispensasjon.

Med unntak av løypa på Vidmyr går alle dei aktuelle traseane delvis i kalvingsområde der det jamfør verneforskrifta kap. 4 pkt. 4.2 er ferdselsforbod i perioden f.o.m 25.april t.o.m. 31. mai.

Heimelsgrunnlag Vidmyr naturreservat

Føremålet med vernet er etter kap. 3 i verneforskrifta å ta vare på eit stort, representativt myrområde med godt utvikla bekke- og strengemyrer som har ein rik flora med eit stort innslag av artar som er plantegeografisk interessante.

Etter kap.4 pkt. 4 i verneforskrifta er motorisert ferdsel forbode. Dispensasjon frå forskrifta må difor handsamast etter den generelle unntaksbestemminga i naturmangfoldloven § 48. Jamfør denne kan forvaltningsmyndigheita gjere unntak frå vernevedtaket om det ikkje strir mot verneføremålet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig.

Vurdering

Vurdering etter naturmangfoldlova (NML)

Etter § 7 i Naturmangfoldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven leggst til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfoldet vurdere søknadane etter desse paragrafane

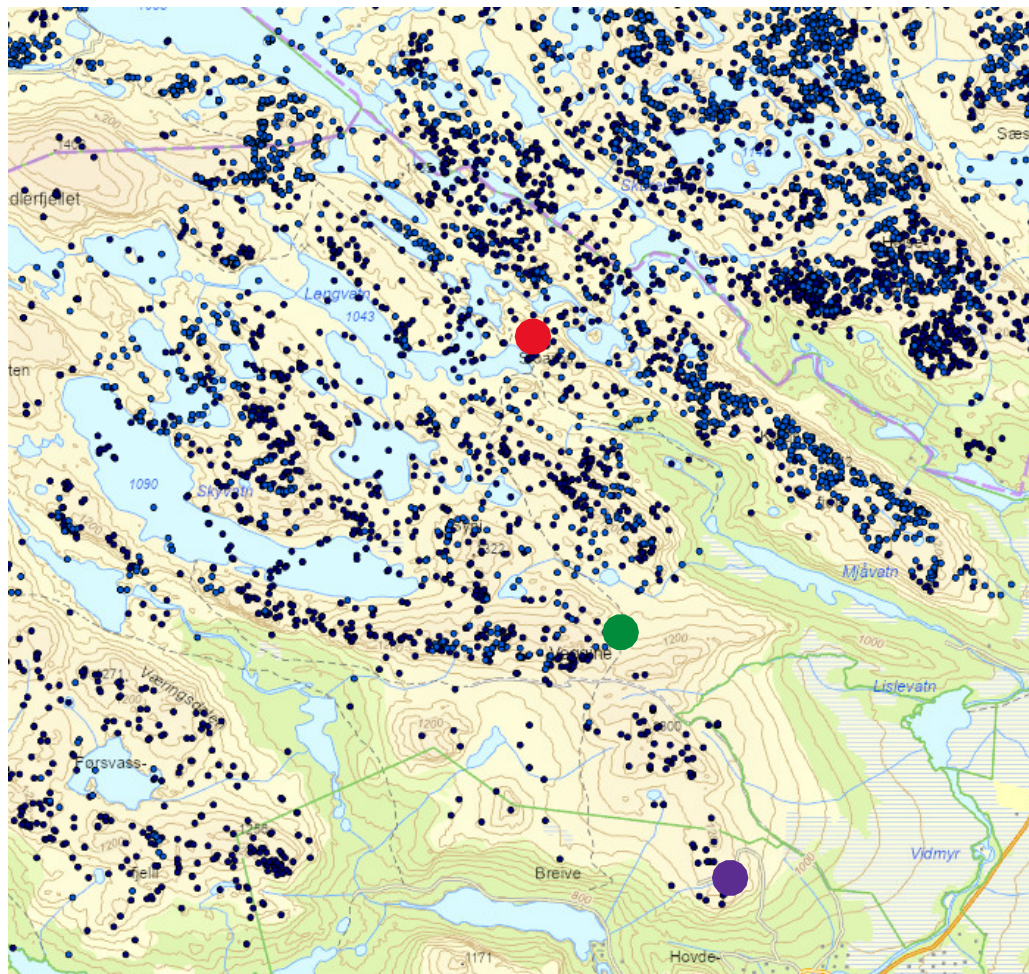
NML § 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapen om naturmangfoldet i området er henta frå lokalkunnskap, Miljødirektoratet sin naturbase (www.naturbase.no), database for sensitive artsdata samt frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt og Klassifisering av de ti nasjonale villreinområda etter kvalitetsnorm for villrein (NINA rapport 2126 fra 2022). Ferdselsdata er henta frå registrering gjort av Hovden hytteservice og forvaltningssekretariatet i 2022 og 2023. Tala er lest av og kvalitetssikra av NINA.

Maskinpreparering og den menneskelege aktiviteten som følgjer med bruk av løypene kan føre til at villreinen viker unna områda i samband med beite, trekk og kalving. På sikt kan det føre til ytterlegare fragmentering av leveområda, auke energibruk ved unnviking av område og redusert tilgang på beite. Vintersesongen er ein særleg sårbar periode. Det må leggst vekt på at villreinen allereie er pressa frå fleire hold som følgje av infrastruktur knytt til kraftutbygging, ferdsel og utbygging av hytteområde, vegar mv. Forskingsresultat frå NINA (Panzacchi et. al 2016) viser at barriereeffekten av ulike tekniske inngrep og formar for forstyrning er kumulativ (samverkande). I eit ope landskap utan tekniske inngrep vil ein på ein turiststi med over 30 passeringar i døgnet kunne registrere barriereeffekt. Kjem ein over 200 passeringar på ein tursti utgjør denne ei fullstendig barriere (Strand mfl. 2010 og 2015).

Områda nord-vest for Hovden er særleg viktige som vinterbeite for villrein. Dette godt dokumentert gjennom GPS-merkeprosjektet. Dette stemmer også med kva område ein finn større førekomst av lav. Kartet under syner GPS-posisjonar for merka dyr i perioden 2006 – 2024 avgrensa til perioden februar – april.

Kart GPS-posisjonar frå villrein februar- april-. Sloaros th er merka med raudt punkt, Krossloskardet grønt punkt og toppen av skitrekke lilla punkt.

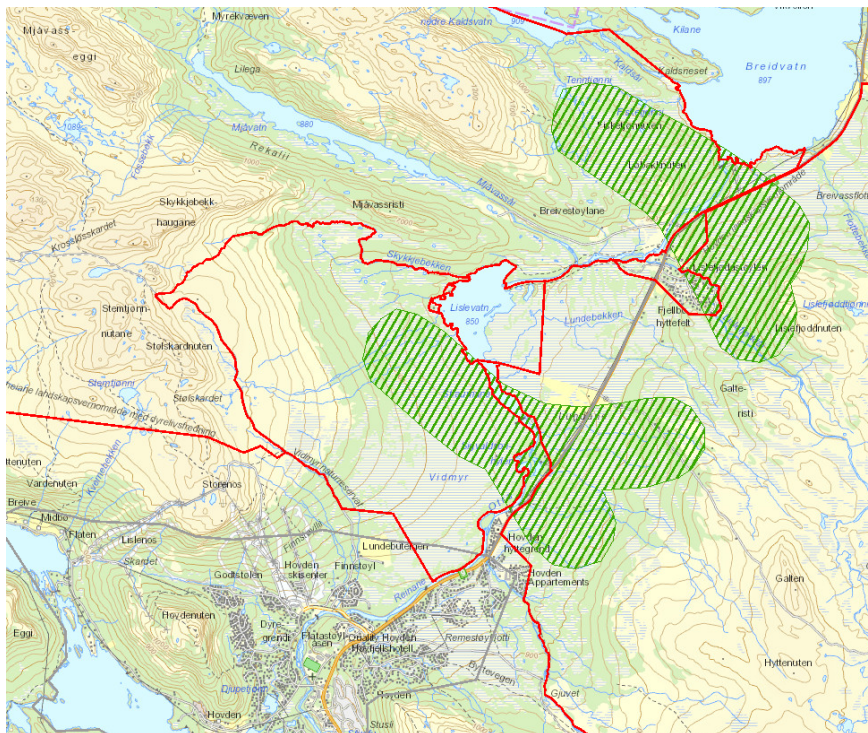

Ut frå attendemelding frå SNO dei seinare åra synast det å vera ein tendens at dyra trekk til område mot sør og vest mot slutten av vintersesongen, dvs lenger vekk frå området der Sloarosløya går. Data frå dei GPS-merka dyra syner og ein tendens i den retning, men ikkje før ein kjem godt ut i april månad. I mai månad er det ikkje GPS-registreringar av dyr i nærleiken av traseen.

Kartet nedanfor syner trekkzone for villrein mellom Hovden og Breidvatn henta frå naturbasen. Trekksona ligg på det næraste om lag ein halv kilometer frå maskinpreparert trase gjennom Vidmyr. Trekket er i liten grad nytta i seinare tid. Dette heng truleg samane med det generelle ferdselstrykket i området og ikkje minst trafikken på riksveg 9. Relativt låg bestandsstorleik kan også spele inn.

Skiløypene Storenos 1 og 2 ligg for ein stor del i kalvingsområde der det jfr. verneforskriften kap. 4 pkt. 4.2 er ferdselsforbod i perioden 25. april – 31. mai. Sjølv om det ikkje er registrert kalving her på mange år er områda og viktige vinterbeite. Registreringar frå GPS-merkeprosjektet underbyggjer dette. Løypene ligg nær toppen av skitrekka på Hovden. Det er såleis ein god del ferdsel i desse områda.

Trekksone mellom aust- og vestheia merka med grøn skravur:

Sidan førre løyve til maskinpreparering er det gjennomført ei klassifisering av dei ti nasjonale villreinområda etter forskrift om kvalitetsnorm for villrein. I klassifiseringa frå 2022 (NINA rapport 2126) kom Setesdal Ryfylke villreinområde (SR) ut med status *ikkje godkjend*. Dette grunna låg *del eldre bukk* og dårleg kvalitet på *funksjonelle trekkpassasjar*. I klassifiseringa er ferdsel i Sloarosløypa vurdert å gi reduksjon i trekkfunksjonalitet på 50 – 90 % for både vinterperioden og sommar/haust. For vinterperioden vert dette underbygd av ferdselsdata henta inn i 2022 og 2023 omtala nedanfor.

På Vidmyr er det fleire myrområde med rik flora. Her finn ein innslag av suboseaniske artar, nordlege/alpine artar og sørlege /låglandartar. Fattigmyrvegetasjon dominerer med bjønneskjegg og blåtopp som dei vanlegaste. Det er og eit innslag av kalkkrevjande låglandsartar. Ein finn og brudespore, ein orkide knytt til myrslått. I delane av Vidmyr med skog og vierkratt er det rikt med fugleviv, her finn ein artar som til dømes enkeltbekkasin, boltit og rugde.

Det er registrert mange kulturminne på Vidmyr. Mykje av dette er knytt til tida med utvinning av jern.

Det er ikkje registrert hekkelokaliteter for rovfugl som er i konflikt med dei aktuelle traseane.

Ferdselsdata og gjestedøgn Sloaros turisthytte

Det har vore gjennomført teljing av ferdsla i Sloarosløypa vinteren 2022 og 2023. Teljarane var plassert i Krossloskardet og Hardingskardet. I 2022 var det berre ein av teljarane som virka. Diverre vart det ikkje notert på kva av plassane denne stod.

I 2022 stod teljaren ute i perioden 20.2 – 18.4. Totalt vart det registrert 2382 passeringar i denne perioden. Gjennomsnitt pr. dag var 43 passeringar. Av totalt tal passeringar var 1611 i påskeveka.

I 2023 stod teljarane ute i perioden 13.2 – 9.4. Totalt vart det registrert høvesvis 4237 og 4642 passeringar på dei to teljarane. Dette gir eit gjennomsnitt pr. dag på 78 passeringar. Av totalt tal passeringar var 2549 i påskeveka (gjennomsnitt av dei to teljarane).

Den maskinpreparerte skiløypa til Sloaros (Langvatn) er også del av DNT sør si kvista vinterløype til Sloaros turisthytte. Normalt er løypa kvista i perioden vinterferie til påske. Tal gjestedøgn på Sloaros turisthytte har dei siste tre åra (2021 – 2023) ligge på eit gjennomsnitt på 211 pr. år i vinterperioden.

Røynsle frå siste løyveperiode

Det er krav om loggføring av maskinpreparering av Sloarosløypa og det er halde årlege evalueringsmøte mellom Hovden Løypekjøring, Hovden Hyttetjeneste og forvaltningssekretariatet.

Løypekøyrarane er gjennomgåande flinke til å følgje opp vilkåra i løyvet om å snu om det vert observert villrein, eller la vera å preparere om dei har fått inn observasjonar. Erfaringa er at ein god del nyttar løypetraseen når den først er opna sjølv om den ikkje vert preparert kvar dag.

Tala i tabellen nedanfor her henta frå loggføringa og syner tal dagar traseen er preparert og kor ofte løypekøyrarane har observert villrein i eller nær traseen. Merk at det ikkje fangar opp dei tilfella ein har latt vera å preparere grunn observasjonar frå andre (SNO eller andre lokale) eller data frå GPS – merka villrein. Det siste var særleg tilfelle sesongen 2024 då det lenge sto merka rein mellom Langvatn og Veggine og vidare mot toppen av skitrekket. Truleg grunna svært vanskelege beitetilhøve denne vinteren.

Frå logg Sloarosløypa (Krossloskardet – Langvatn):

	2021	2022	2023	2024
Tal dagar preparert	11	21	20	9
Tal dagar observert villrein under preparering	0	2	1	2

Informasjon om mellombels «stenging» av trase vert gjort kjend via Destinasjon Hovden sine kanalar. Dei fleste brukarane synast å ha forståing for restriksjonane, men legg vekt på at det må finnast gode alternativ.

Forvaltar vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkeleg til å fatte vedtak i saka. «Føre var prinsippet» ref. § 9 i naturmangfaldslova vert likevel tillagt vekt vidare i saka.

NML § 10 Økosystemtilnærming og samla belastning

Det er om lag 2 800 fritidsbustader i Bykle (kjelde SSB). Av desse ligg kring 2 000 på Hovden. Den store mengda fritidsbustader gir naturleg nok mykje ferdsel inn i verneområda og særleg perioden sein sommar/tidleg haust samt frå vinterferien og fram til påske. Ein må forvente at ferdsla aukar mykje i åra framover som følgje av vidare utbygging. Skiheisen til Storenos gjer også at høg fjellslopene innover i vestheia blir lett tilgjengeleg for mange.

På Hovden er det eit godt utvikla løypenett sommar og vinter, og mykje av ferdsla er kanalisert til løypenettet. Med den store mengda turistar vil det likevel vera eit monaleg omfang av «villgåing» utanfor løypenettet.

Sloarosløype utgjer ein liten del av det totale tilbodet av preparerte løyper. Som ferdselsteljinga syner er det ein likevel ei populær trase i eit høg fjellsterreng mange ønskjer å oppleve. Ein vesentleg del av dei preparerte løypene på Hovden ligg på austheia aust for

riksveg 9. Tidvis har Bykle kommune sjølv tatt initiativet til mellombels stenging av trasear her av omsyn til villrein. I desse tilfella har kommunen lagt særleg vekt på å ha alternative løyper på vestheia.

Løypene Storenos 1 og 2 ligg nær opp til Hovden og hytteområda der. Vidare er det enkel tilgang til desse områda frå Hovden skisenter. Sjølv om det ut frå verneomsyn er problematisk med maskinpreparering av løyper her, er det eit vesentleg poeng at området ligg så nær Hovden og skisenteret at det uansett vil vera monaleg ferdsel her.

Maskinpreparering kan såleis ha ein viktig kanalisierende effekt.

Eit argument som har vore nytta for å tillate maskinpreparering av Sloarosløypa er at ein får kanalisert ferdsla i staden for at den vert spreidd utover. Forvaltar er tvilande til ei slik argumentasjon. Midtvinters i eit vêrhardt og kupert område, og med mykje laus sno, er det tvilsamt om særleg mange legg skituren til dette området om løypa ikkje vert maskinpreparert. Utpå vårparten og nærmare påske kan ein slik argumentasjon ha noko føre seg. På denne tida er dagane lengre og føret gjerne fastare og der mange kan bli «freista» til å gå utanom løypenettet.

Annan menneskeleg ferdsel i områda der traseane går er i hovudsak knytt til jakt på hausten samt slipp, ettersyn og sanking av sau.

Anna motorisert ferdsel i området er i første rekke knytt til transport til enkelte driftshusvær i dette heiområdet samt tilsyn og drift av kraftanlegg. Totalt sett vurderast likevel denne ferdsla å vera avgrensa.

NML § 11 Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar og NML § 12 Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar

Hovden hytteservice er ansvarleg for at maskinprepareringa vert gjennomført på ei miljømessig god måte. Tilsvarande som tidlegare år vil det bli stilla ein rekke vilkår til maskinprepareringa. Dette knytt til tidspunkt for preparering og rutinar ved observasjon av villrein.

Handsaming etter § 48 i naturmangfoldloven

Maskinpreparering av løypene i Vidmyr naturreservat må handsamast etter § 48 i naturmangfoldlova. Ein føresetnad for å gi løyve etter denne paragrafen er at tiltaket ikkje strir mot verneføremålet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig. Verneføremålet er knytt til ivaretaking av myrområde og flora. Det er lang tradisjon for preparering av traseane som går over Vidmyr. Til ein viss grad vil hardpakking av snøen som følgje av maskinpreparering kunne påverke vegetasjonen i traseen. Omfanget av dette vurderast likevel som liten og utan at det kan seiast å kunne stri mot verneføremålet eller påverke verneverdiane nemneverdig. Føresetnaden for å kunne gi dispensasjon vurderast difor å vera til stade.

Oppsummering og konklusjon

Sloarosløypa går i området som er av stor viktigheit som vinterbeiteområde for villreinen. Ut i frå ferdselsdata frå traseen må det leggjast til grunn at ferdsla er av eit slik omfang at traseen utgjer ein barriere for at villreinen kan trekke over. I klassifisering av dei ti nasjonale villreinområde er reduksjonen vurdert i ligge på mellom 50 – 90 % i vinterperioden. Barrieren som traseen utgjer reduserer tilgang på vinterbeiteområde.

Forvaltar meiner at det ikkje kan leggjast avgjerande vekt på den kanalisierende effekten av maskinpreparering av Sloarosløypa. Klart færre ville oppsøke området om det ikkje vart lagt til rette med maskinpreparering og berre tillate merking. Seint i sesongen har oftast hovudtyngda av villrein trekt ut av områda. Det kan difor forsvarast å tillate maskinpreparering av Sloarosløypa i påskeveka.

Røynsla syner at prepareringsregimet har fungert godt ved at løypekøyrarane har stengd Sloarosløypa om det vert observert villrein, eller at det ikkje vert preparert i det heile om det er melding om villrein områda. Forvaltar si klare oppfatning er likevel at når først traseen er opna for sesongen (preparert første gang), vil ferdsla i denne bidra til at villreinen held seg vekk, og i svært liten grad vil trekke over traseen. Få tal gonger traseen er stengd ned som følge av observasjonar undervegs kan og tyde på dette.

Storenos 1, Storenos 2 og Vidmyr bør kunne tillatast etter same regime som tidlegare år. Liggande nære område det frå før er mykje aktivitet vil maskinpreparering ha ein viktig kanalisierende effekt. Desse er også rundløyper som i mindre grad styrer ferdsla langt inn i heia. Preparering på Vidmyr går på snødekt mark som minimal grad vil påverke vegetasjonsdekket.

Frå før har DNT sør løyve til merking av løypa til Sloaros turisthytte på strekninga Langvatn – Sloaros turisthytte ref. delegert vedtak 5/24. Dette gjeldande ut sesongen 2025. Det kan merkast frå fredag før første vinterferieuke. Ved søknad om fornying av dette kan det vera aktuelt å utsette merkinga til det vert opna for maskinpreparering av Sloarosløypa i påskeveka.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei,

Ryfylkeheiane og Frafjordheiane

v/Jørn Trygve Haug

Hovden, 29.05.24

SØKNAD OM LØYVE TIL MASKINPREPARERING AV VINTER SKILØYPE

Hovden Hytteservice AS søker med dette om løyve til maskinpreparering av vinter-skiløypa frå Nos ved Storenos 1 til Sloaros og Storenos 2 (iht pkt 5.5 i kapittel IV Vernereglar)

Kommunedelplan av 27.2.2019 sak 27.19. Den aktuelle løypa går frem av kart som er vedlegg til kommunedelplan, og som følger som vedlegg til dette brevet.

Som vist på kartet ligg den blå stipla løypa til Sloaros innafor verneområdet. Løypa vil bli preparera med løypemaskin frå fredag før vinterferien til 2. påskedag dersom denne ikkje er seinare enn 24.april. Med unntak av i vinterferien og i påskeferien vil løypa bare bli køyrt opp fredag til søndag.

Når det gjelder Storenos 1 og Storenos 2 så ligger den i kategori 4 i forhold til Hovden løypekjøring sine prioriteringer. Kategori 4 er løyper som normalt blir kjørt torsdag – søndag gjennom hele sesongen.

Det søkjast med dette om løyve til maskin preparering av løypa med nemminga Storenos 1 og Storenos 2 som normalt blir kjørt fra torsdag til søndag gjennom sesongen.

Det søkjast med dette om løyve til maskin preparering av løypa med nemninga Sloaros i samsvar med godkjent kommunedelplan og iht forskrift om endring av forskrift 28.april 2000 nr 409.

Søker også om å bruke snøscooter til å sette opp og ta ned løypestikker samt vedlikeholde disse.

Med venleg helsing

Jo Breivægen

Hovden Hytteservice AS

Hovden Hytteservice
ENTREPRENØR

Røyrvikvegen 6 – 4755 Hovden

Vedlegg:

Sti- og løypeplan, vedlegg til kommuneplan 2018-2030

Kart

U.off: offl. § 13, jf. fvl. § 13

Arkivsaksnummer: 2024/8284

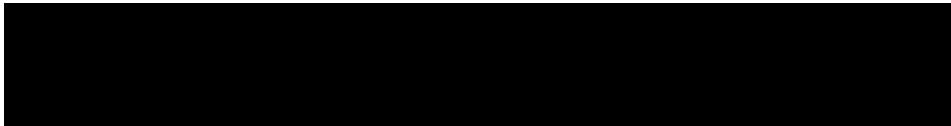
Saksbehandlar: Alf Odden

Dato: 25.08.2024

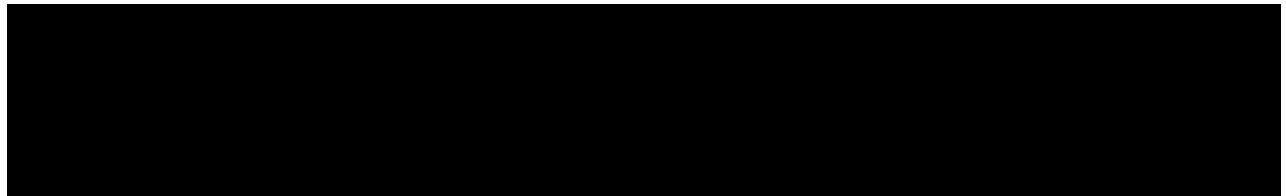
Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	25/24	03.09.2024

Melding av ulovleg motorferdsel ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune

Vedlegg:

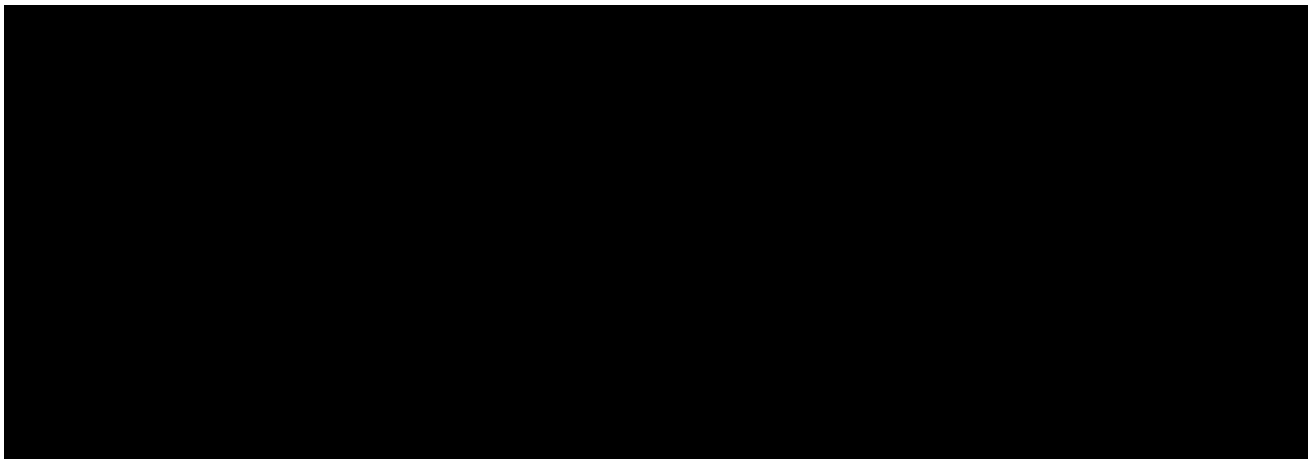

Forvaltar si innstilling

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

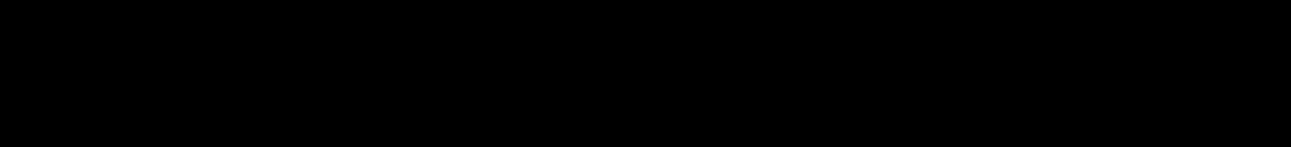
Vurdering

Etter forvaltningssekretariatet si vurdering vart søkar godt orientert om verneområdestyret sitt vedtak, og innhaldet i vedtaket skulle heller ikkje være til å misforstå. Alt tydar og på at søkar både har mottatt og forstått vedtaket.

Styret har tidlegare meldt ulovleg motorferdsel til politiet. Sist gong i styresak i 5/22 som gjaldt lågtflyging i Steinbuskardet-Hisdal biotopvernområde. Å melde slike sakar til politiet er og i tråd med tilrådingane i Miljødirektoratets sin rettleier M-2692/2024 «Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder»

I vegleiaren er det gjeven følgjande døme på tilhøve som normalt skal meldast:

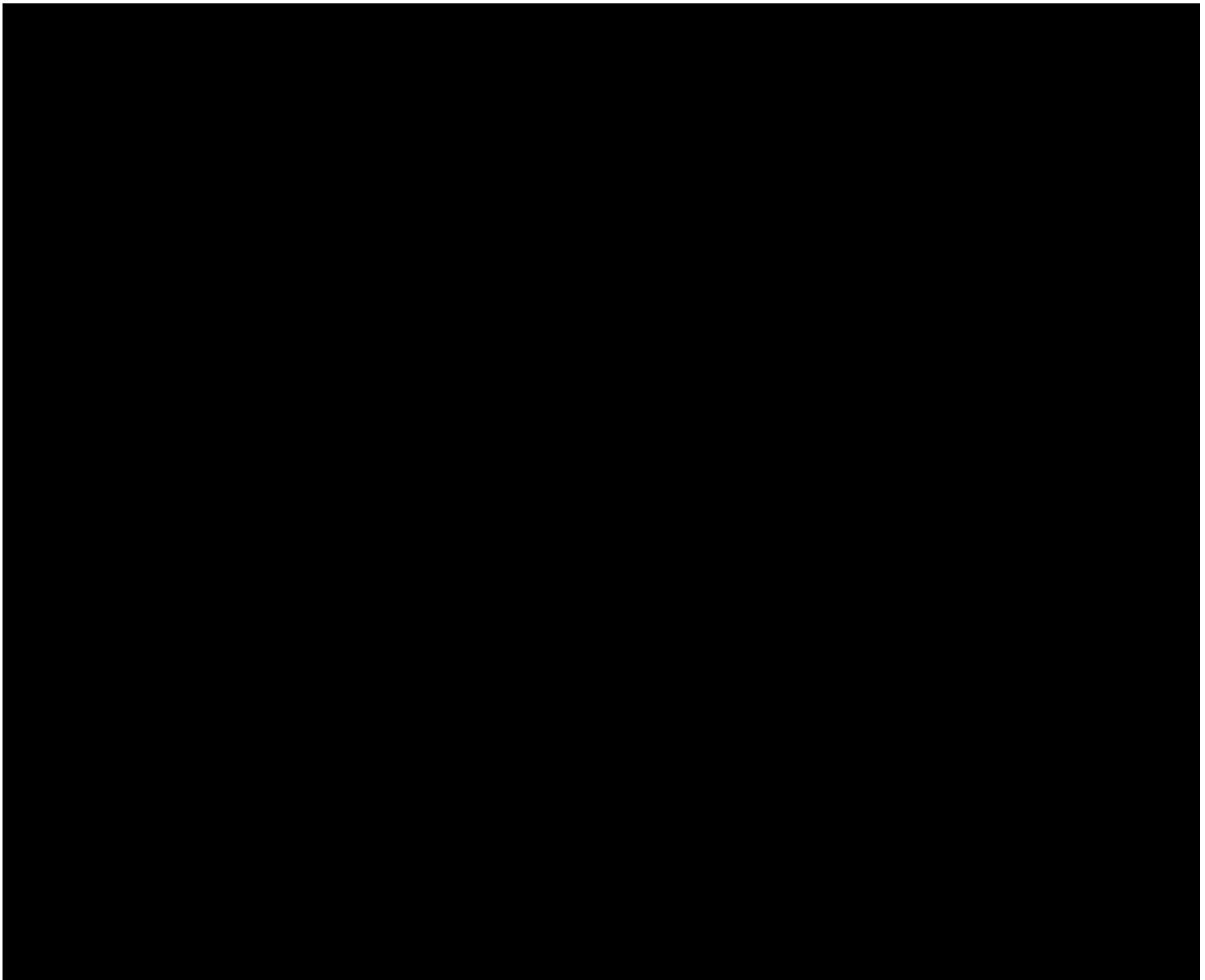
- *Ulovlige fysiske inngrep av varig karakter, for eksempel veibygging, oppføring av bygninger eller andre anlegg*
- *Søker gjennomfører tiltaket selv om det er gitt avslag på søknaden.*
- *Ulovlig motorferdsel.*

Etter 2022 har overtredelsesgebyr komme som ei ny sanksjonsform. Denne reaksjonen kan brukast i staden for melding til politiet i mindre alvorlege sakar der sakens fakta er klare. Om ein vel ei slik reaksjonsform så sender verneområdestyret saka over til Miljødirektoratet som kan fatte vedtak om overtredelsesgebyr. Etter forvaltningssekretariatet si vurdering er denne saka såpass alvorleg at heller bør meldast til politiet.

Konklusjon

I denne saka er det snakk om eit relativt omfattande brot på dispensasjonen. Det er og grunn til å tru at søkar var klar over rammene i dispensasjonen. Etter Miljødirektoratet sin rettleiar M-2692/2024 er ulovleg motorisert ferdsel og av dei tilhøva som normalt skal meldast.

[REDACTED]

[REDACTED]

Arkivsaksnummer: 2024/7977

Saksbehandlar: Alf Odden

Dato: 25.08.2024

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	26/24	03.09.2024

Søknad om dispensasjon til helikopterlandingar på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde under Heliboogie 2025, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune - SBK - BASE

Vedlegg:

- 1 SBK BASE - Søknad Heliboogie 2025
- 2 Henrik Lilleheim - Uttale om Heliboogie
- 3 Miljødirektoratet - Klageavgjerd for Heliboogie 2020

Forvaltar si innstilling

Med heimel i §2 og §3, punkt 5.1, i Føreskrift om vern av Frافjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE v/ Stein Edvardsen dispensasjon til 200 helikopterlandingar Kjerag i samband med transport av personar og utstyr til arrangementet Heliboogie 2025.

Dispensasjonen gjeld for tidsrommet 17-20. juni 2025 (torsdag-fredag). Verneområdestyret legg til grunn at forstyrringa av naturmangfald og fotturistar er relativt avgrensa, og går føre seg over eit så kort tidsrom at dette vurderast til å ikkje være i strid med verneføremålet.

Med heimel i § 48 i naturmangfaldlova får SKB BASE v/ Stein Edvardsen avslag på søknaden om dispensasjon eit samla tal på 300 helikopterlandingar ved Kjerag. Verneområdestyret grunnjev avslaget med vurderingane som vart gjort av Miljødirektoratet i deira klageavgjerd for Heliboogie 2020. Her blir det mellom anna satt ei øvre tak på 200 helikopterlandingar, for å avgrense størrelsen på arrangementet og konflikter mellom brukargrupper. Etter verneområdestyret si vurdering utgjør dette talet framleis rammene for dispensasjonen.

Dispensasjonen på omfattar transport av basehoppaparar, andre luftsportutøvarar, arrangørstab, filmmannskap og journalistar til og frå Kjerag. Dispensasjonen omfattar og transport av utstyr til desse aktivitetane. Denne utvidinga av dispensasjonen kan gjennomførast, da dette vil ikkje medføre fleire helikopterlandingar.

Verneområdestyret vidarefører vedtaket frå styresak 40/20, der det vart opna for passasjerar kan takast med på returflygingane frå Kjerag til Lysebotn. Andre kan dermed sitte på returtransportane frå Kjerag til Lysebotn dersom dette ikkje medføre auke i talet på transportar.

Helikoptertransportane skal gå føre seg mellom landingspunkta Lysebotn og Kjerag. Landingspunkt på Geitaneset kan brukast dersom det oppstå situasjonar der det blir nødvendig. Det skal følgjast flygeruter som er teikna inn på kartet i vedtaket.

Verneområdestyret vil presisere at det ikkje må takast med gjenstandar som kan medføre forsøpling utfor stupkanten, og at det må leverast inn rapportskjema over kor mange transportar som er gjennomførde til forvaltningssekretariatet innan 1. august 2025.

Kart over flygeruter

Vi vil og gjere merksam på at det i tillegg til dispensasjon etter verneføreskrifta, må innhentast nødvendig dispensasjon frå Sandnes kommune og samtykke frå grunneigar

Med heimel i §2 og §3, punkt 1.1, i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE v/ Stein Edvardsen dispensasjon til å sette opp ein mellombels installasjon ved ein uthoppstad under arrangementet "Heliboogie 2025" 17-20. juni 2025.

Installasjonen er ei rampe som skal «skyte» basehopperar ut over stupkanten.

Verneområdestyret legg vekt på at installasjonen er relativt liten og berre skal stå på staden inntil fire dagar. Det skal heller ikkje brukast boreboltar til forankring.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad frå 22.07.2024. Det visast og til tidlegare handsamingar av liknande søknader i Styresak 35/23, 23/21, AU sakane 126/2012, 268/2012 og 62/2013, 30/2018, samt Delegasjonssak RO 49/2017. Viser og til handsaminga av Heliboogie 2020 i styresakene 30/19, 42/19, 15/20, 38/20 og 47/20, samt Miljødirektoratet si klageavgjerd datert 07.09.2020.

SBK BASE v/ Stein Edvardsen søker om dispensasjon til helikoptertransport til Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde. Søknaden gjeld transport av utstyr og personar i samband med BASE hopp arrangementet "Heliboogie" 17-20. juni 2025. Transportane vil gå føre seg mellom landingspunktane Lysebotn og Kjerag, kor det siste ligg inne i Frafjordheiane landskapsvernområde. Landingspunkta og flygeruta mellom dei, er teikna inn på eit kart som følgjar søknaden.

Det søkast om å kunne personar og utstyr relatert til luftsportarrangementet. Dette vil til dømes omfatte basehopperar, paraglidere, speedflygere, hangglidere, samt filmmannskap og media som

ønskjer å dokumentere og dekke arrangementet. Søknaden omfattar og transport av tilskodarar frå Kjerag og ned til Lysebotn.

SBK BASE skriv i søknaden at ramma på 200 landingar i tidlegare dispensasjonar lett kan bli for lite. Dei ventar høg deltaking på Heliboogie 2025, og ved optimale tilhøve kan ramma for landingane være brukt opp i løpet av to dagar. Det søkast derfor om å kunne gjennomføre 300 landingar med helikopter i 2025. For 2025 (og i 2024) blir arrangementet lagt til vekedagane (torsdag-fredag) i staden for i helga (onsdag-laurdag) som har vore vanleg tidlegare.

Med grunnlag i erfaringar frå tidlegare år vil behovet for helikopterlandingar truleg ligge ein stad mellom 150 og 300. For arrangementet i 2017 rapporterte søkar om 278 gjennomførte transportar, mens talet låg på 157 i 2018. I 2019 gjorde dårleg vær at talet låg på 168, mens berre 44 transportar vart gjennomført i 2020 og 2021 på grunn av reiserestriksjonar i samband med Covid 19. I 2022 vart det gjennomført 156 landingar, mens talet låg på 157 i 2023 og på 251 i 2024. I 2024 vart det dermed gjennomført 51 fleire landingar enn det vart gitt dispensasjon til. Ein eventuell reaksjon på dette forholdet er tema for ein annan sak i dette styremøte.

Det visast og ein uttale frå Henrik Lilleheim frå 25.08.2021, som har vore parkeringsvakt ved Øydegardsstøl i mange år. I uttalen kjem det mellom anna fram at knapt finns fotturistar for blir forstyrre av helikopteraktiviteten under Heliboogie. Tvert om synes mange at det er spanande å sjå på basehopparane og att arrangementet gir ein positiv dimensjon til turen.

I følgje opplysningar frå søkar og informasjon på søkar si nettside <http://stavangerbase.com/about-the-helibooogie/>, vart dette arrangementet gjennomført første gang i 1998. Vanlegvis er om lag 25-30 land, og opp til 200 hopparar frå heile verden er representert. Noko som gjer det til det største arrangementet i verden av sitt slag. SBK seier at dei har gjennomført Heliboogie i fleire år med stor suksess, og at den har vore med på å sette Kjerag/Lysefjorden på verdskartet både blant hopparar og andre turistar. All hopping vil i følgje søkaren gå føre seg i kontrollerte former, styrt av SBK.

SBK BASE søker og om å få plassere ein mellombels installasjon under arrangementet. Dette dreier seg om ei rampe som er om lag 5m lang, 1m breitt og 1.5m høg. Dette skal brukast til å «skyte» basehopparane ut over kanten, og vil bli plassert ved eit av uthoppunkta. Det vil ikkje bli brukt boreboltar for å forankre rampa.

Miljødirektoratet si klageavgjerd for Heliboogie 2020

I styresak 30/19 av slo verneområdestyret søknaden om å arrangere Heliboogie 2020. Grunngevinga for avslaget var at motorferdsla verka forstyrrande på fotturistane si naturoppleving. Vedtaket vart påklaga av SBK-BASE, Forsand kommune og Lysefjorden utvikling. I styresak 42/19 gjorde derfor verneområdestyret om sitt vedtak og gav dispensasjon til Heliboogie 2020. Denne dispensasjonen vart påklaga av Naturvernforbundet i Rogaland. I si førebunde klagesakshandsaming i styresak 15/20, stod verneområdestyret fast ved dispensasjonen og saka vart sendt til Miljødirektoratet for endeleg klagehandsaming.

I si klageavgjerd datert 07.09.2020 avviser Miljødirektoratet klagen frå Naturvernforbundet i Rogaland, og opprettheld verneområdestyret sitt vedtak om dispensasjon i styresak 42/19, men med ei endring i form av eit nytt vilkår. Her heiter det at dispensasjonen avgrensast til totalt 200 landingar.

I klageavgjerda legg Miljødirektoratet vekt på at forstyrringa frå helikoptertrafikken er tidsmessig avgrensa på ein slik måte at det ikkje kjem i strid med verneføreskrifta sitt føremål om å limenta sitt høve til naturoppleving. Når arrangementet heller ikkje påverkar verneverdiane negativt, er det grunnlag for å gje dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. Samstundes meiner Miljødirektoratet at det ikkje er ønskjeleg at arrangementet aukar ytterlegare i volum, og det derfor bør settast eit tak for talet på landingar.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldlova.

Heimelsgrunnlag

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta.

Føremålet med opprettinga av Frafjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høg fjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *"Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging"*.

Motorisert ferdsel i verneområdet blir regulert av verneforskrifta §3, punkt 5.1. Her heter det at motorferdsel er forbode på land og i vatn, og vidare at *"Flyging lågare enn 300 m over bakken, og landing og start med motordrivne luftfarty er forbode. Henting og bringing av passasjerar og gods, der luftfartyet ikkje er nær bakken, er og forbode"*. I §3, punkt 5.2 er det nemnt einskilte unntak frå forbodet og i §3, punkt 5.3 er det lista opp fleire tiltak som forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad.

Etter forvaltningsmyndigheita si vurdering kjem dei omsøkte helikoptertransportane ikkje inn under nokre av dei tiltaka som er nemnt i §3, punkt 5.2 og 5.3 i verneføreskrifta for Frafjordheiane landskapsvernområde. Dispensasjonssøknaden må derfor handsamast etter §48 Naturmangfaldslova som har avløyst dei generelle dispensasjonsreglane i §4 i verneføreskrifta.

Tekniske inngrep i verneområdet blir regulert av verneforskrifta si §3, punkt 1.1 Her heiter det at det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter. Vidare heter det at med dei unntak som følgjer av forskrifta pkt. 1.2 og 1.3, er det forbod mot inngrep som:

”oppføring og ombygging av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av røyr, luft- og jordleidningar, bygging av vegar og rasteplassar, oppsetting av autovern, drenering og anna form for tørrlegging, graving og påfylling av masse, bakkeplanering, sprenging og boring, bryting av steinar, mineral og fossil, fjerning av større steinar og blokker, bergverksdrift, vassdragsregulering, gjødsling, sprøyting med kjemiske middel, nydyrking, planting, såing, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stiar, løyper o.l. Kulturminne skal ikkje skadast eller øydeleggjast. Opplistinga er ikkje uttømmende”.

Den mellombels installasjonen det er søkt om kjem etter forvaltningsstyresmakta sitt syn inn under §3, punkt 1.1 og krev derfor dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48 for å kunne gjennomførast.

I §48 i Naturmangfaldlova heter det at ”Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig”.

Rundskrivet *Forvaltning av verneforskrifter* (Miljødirektoratet 2014) gir føringer for dispensasjonsbehandling etter § 48. I følge rundskrivet må følgende to vilkår begge være oppfylt for å kunne gi dispensasjon:

- Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.
- Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Det følger av samme retningslinjer at forvaltningsmyndigheten særlig bør vurdere presedensvirkninger av en dispensasjon.

Helikoptertransportar til Kjerag blir også særskilt omtala i Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og, kapittel 3.6.4 under overskrifta *”Retningslinjer for bruk av helikopter til Kjerag i samband med reiseliv, marknadsføring og basehopping”* på side 74. Her er det utarbeida nærare retningslinjer og vilkår for handsaming av dispensasjonssøknadar i samband med helikoptertransport til mellom anna filmopptak. Formålet med retningslinjene er mellom anna å gje ein mest mogleg avklara forvaltningspraksis, avgrense negative effektar på verneverdiar og opplevingskvalitetar, og å lette oppsynsoppgåvene. Retningslinjene er ei vidareføring av tilsvarande retningslinjer i Fylkesmannen i Rogaland si forvaltningsplan for Frafjordheiane frå 2007. I Forvaltningsplanen heitar det vidare:

- “Tidsvindauga” vil bli strengt handheva, og avgrensa til fire samanhengande dagar i andre halvdel av juni, og fire dagar i september. “Tidsvindauga” skal definerast med datoar i kvar einskild dispensasjon, utan høve til forlenging grunna dårleg vêr eller liknande.
- I vurderinga av søknaden, skal det vere avgjerande om helikopterflyging er absolutt naudsynt for å gjennom- føre tiltaket.
- “Tidsvindauga” i september er reservert for reportasjeverksemd.
- Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.

Mellombels installasjonar på Kjerag er omtala i Besøksstrategi for SVR på side 49. Her går det fram at dispensasjonar til mellombelse installasjonar skal avgrensast til perioden 15-30 juni, og at dei skal avgrensast til områda vest for Kjeragbolten.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Frafjordheiane landskapsvernområde.

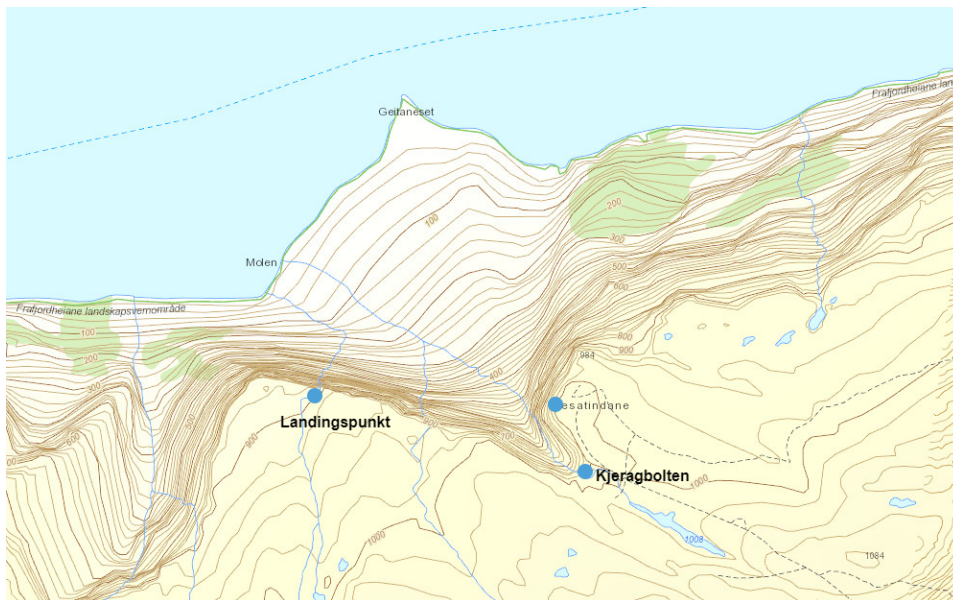
Vurdering

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Den omsøkte landingsplassen ligg om lag 950 moh nær kanten mot Lysefjorden. Området består av mykje fjell i dagen og flekkar med skrinne vegetasjon. Hovudsakleg lav, mose og grasartar. Landingsplassen er lokalisert om lag 700 m nordvest for utkikkspunktet ved Nesatind og om lag 800 m nord for Kjeragbolten.

Kart over landingspunktet for Heliboogie, samt Kjeragbolten og Nesatind.

Denne delen av Frafjordheiane blir i liten grad brukt av villreinen og denne låge bruken har vore mønsteret ei tid. Dette blir og stadfesta av resultata frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011). Her er det dokumentert at ingen av dei ni simlene som har nytta sørområdet har vore i nærleiken av området der arrangementet skal gjennomførast den tida dei hadde sendar. Heller ikkje nyare GPS data frå www.dyreposisjoner.no har registrert plott frå området. I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010) er det ikkje registrert villreintrekk i dette området.

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarande informasjon frå Temakart Rogaland. Her er det registrert ein hekkelokalitet for Tårnfalk i den bratte fjellveggen om lag 400m frå det omsøkte landingspunktet på toppen av Kjerag. Tårnfalk er i oppført som livskraftig i den nasjonale raudlista, men arten er svært sårbar for forstyrningar i nærleiken av reirplassen. Dette gjelder særleg for perioden for egglegging og ruging frå slutten av mai og ut juni.

Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjonen om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk raudliste for arter 2021 eller andre verdifulle arter. Det er heller ikkje informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk raudliste for naturtypar 2018 eller andre verdifulle naturtypar. Det er ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område som kan ta skade av motorferdsla det er søkt om. I følgje Fylkesmannen i Rogaland sitt framlegg til verneplan for Frafjordheiane frå 2001, er områda rundt Kjerag gjennomgåande artsfattige.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no). Her er det ikkje registrert kulturminne i nærleiken av den aktuelle landingsplassen.

Det er svært mykje ferdsle i dette området i samband med fotturisme. Ferdselsteljingane i 2016 og 2017, dokumenterte at talet på besøkande på Kjerag nå var på 55-60.000 pr år. Ferdselsteljingane viste og at det var svært mange besøkande på Kjerag rundt 20. juni når Heliboogie blir arrangert. Ein fekk nå dokumentert at 20. juni var ein del av hovudsesongen med om lag 150-900 besøkande kvar vekedag, og opp til 1200 kvar dag i helga. I 2020 og 2021 har det vore langt færre besøkande på grunn av reiserestriksjonane i samband med Covid 19, med tal på 35.000 og 40.000 besøkande. I 2022 og 2023 var det igjen 65.000 som besøkte Kjerag. For 2024 sesongen viser foreløpige utrekningar at talet på besøkande vil ligge rundt 65.000. Det er derfor grunn til å tru at besøket på Kjerag vil bli høgt i relativt 2025, truleg rundt 60.000.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som godt. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. Det omsøkte tiltaket vil gå føre seg relativt nær dei registrerte hekkelokalitetane for tårnfalk, men på eit tidspunkt som gjer at det er mindre fare for redusert hekkesuksess. I og med at det ikkje er registrert andre sårbare artar og naturtypar i på staden, vil desse helikopterturane, etter forvaltningssekretariatet si vurdering, berre i liten grad føre til større belastning på økosystemet i område.

Det er fare for at fotturistane som oppheld seg på Kjerag desse dagane vil kunne få ei redusert naturoppleving. Sjølv om avstanden til landingsplassen frå Nesatind og Kjeragbolten er 7-800 m, og svært få av dei besøkande går vidare enn Kjeragbolten og såleis kjem i direkte kontakt med BASE hopparane, vil ein både kunne sjå og høyre helikoptera når dei landar og tek av.

BASE-hopp arrangement med helikoptertransport av hopparane, var ein pågåande aktivitet da Frafjordheiane landskapsvernområde vart oppretta i 2004. Nærare retningslinjer for gjennomføringa av arrangementet vart såleis nedfelt i den første forvaltningsplanen for verneområdet og vidareført i den eksisterande.

Om eit tek utgangspunkt i tilhøva ved vernetidspunktet, har talet på helikoptertransportar under arrangementet har auka samstundes som talet på besøkande til Kjerag har blitt mangedobla. Dermed har forstyrningane i samband med arrangementet blitt meir omfattande og påverkar mange fleire fotturistar. Eventuelle dispensasjonar bør derfor innehalde ei øvre grense for kor mange helikopter transportar som kan gjennomførast kvart år. Ei avgrensing til 200 transportar vil kunne redusere forstyrningane noko, utan at det medfører urimelege konsekvensar for arrangementet.

Vurdering av presedensverknader

Heliboogie er eit eineståande arrangement i verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Aktiviteten var etablert før Frafjordheiane vart verna i 2004, og særskilte

retningslinjer for arrangementet vart fastsett i forvaltningsplanane for området i 2007 og 2015. Ein dispensasjon vil derfor ikkje ha direkte presedensverknadar for Frafjordheiane eller nokon av dei andre verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Samstundes er det eit stort paradoks at det blir gitt dispensasjon til så mange persontransportar med helikopter til Kjerag, når det er en streng praksis i høve til persontransport elles i verneområda.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I høve til transportbehovet som er skissert i søknaden, vurderer forvaltningsmyndigheita bruk av helikopter som eit aktuelt alternativ, sjølv om BASE hopp frå Kjerag gjennomførast utan helikoptertransport resten av året.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing. Dersom det blir påvist søppel frå arrangementet vil tiltakshavar bli pålagt og rydde opp.

Konklusjon

Det omsøkte tiltaket vil i liten grad ein negativ innverknad på verneverdiane knyt til naturmangfaldet i Frafjordheiane landskapsvernområde, og vil i liten grad komme i konflikt med verneføremålet på dette området. På grunn av det avgrensa talet på dagar, flygeruta rett opp frå Lysefjorden og avstanden til Kjeragbolten og Nesatind, blir forstyrringa av fotturistane i området ikkje vurdert til å være av eit slik omfang at det er i strid med verneføremålet. Det er såleis grunnlag til å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova si §48, første ledd, første alternativ. Talet på helikopterlandingar avgrensast til 200 i tråd med Miljødirektoratet si klageavgjerd.

SBK BASE

Galeivegen 6

4056 Tananger

Tlf: +47 90117115

Email: stein.edvardsen@lyse.net

22.07.2024

Til

SVR V/ Alf Odden	Avantor V/ Roy Frivoll	Sandnes Kommune
-----------------------------------	---	------------------------

Søknad om landingsløyve.

SBK BASE vil med dette søke om landingsløyve på Kjerag, Geitaneset og Lysebotn i forbindelse med Heliboogie 2025

Landingsløyvet det søkes om er fra og med onsdag 17. juni til og med fredag 20. juni 2025.

Løyvet om befatter utstyr og persontransport under Heliboogie arrangementet.

Vi ønsker å transportere personell med utstyr relatert til luftsportsutøvere til arrangementet opp og ned fra fjellet under disse dagene. Eksempelvis basehoppere, paraglidere, speedflyere, hangglidere og film mannskap knyttet til arrangør eller media som ønsker å dokumentere / dekke hele eller deler av Heliboogie arrangementet.

Utstyr

Ønsker også til Heliboogie 2025 å løfte opp en rampe som er til hoppingen, se bilde. Denne trenger ikke festes med noen festemidler. Det vil bli brukt kun noen sandsekker til å stabilisere den. Den vil bli stående 1-4 dager ved utsprangspunktet.

Tilskuere

Ønsker også løyve til å transportere ned tilskuere som har gått turen opp fra Øygardstøl til utsprangspunktet for å se aktivitetene på nært hold. Dette tilbudet er kun for de helikopterturene som allerede er flydd opp med aktører fra Lysebotn.

Flyrute

Flyruten blir lagt slik at verneområdet eksponeres minimalt, se kart for flyvning opp og ned.

Landingspunktet på Kjerag er ca. 700 meter fra turist plassen ved den kjente Boltene og ligger delvis skjermet slik at andre turister blir minimalt plaget av støy.

Landing på Geitaneset blir begrenset til kun nødtilfelle eller annen prekær situasjon.

Antall landinger

Det forventes høy deltakelse på Heliboogien. Vi vet at med 200 landinger som var gitt sist er for lite, og med optimalt fint vær så vil disse bli brukt opp innen to dager. Vi søker derfor om en utvidet løyve med tanke på antall landinger og vil be om å få 300 landinger for Heliboogie 2025.

Litt om Heliboogien:

Heliboogie hadde sitt første arrangement i 1998 og har siden den gang vært arrangert årlig. Dette er et arrangement som trekker basehoppere, andre ekstremsportsutøvere, tilskuere, diverse TV og dokumentar produksjoner til fantastiske Lysebotn og Kjerag. Heliboogie er det største arrangementet som arrangeres i Lysebotn og er blitt en god tradisjon og varer vanligvis en hel uke. Arrangementet er verdenskjent og trekker aktører fra hele verden. Vi har deltakere fra typisk 25 - 30 forskjellige land under Heliboogie uken.

— Flyrute ned
— Flyrute opp

Mvh
Stein Edvardsen
SBK BASE

Fra: Henrik Lilleheim
Sendt: 25.08.2021 23:04
Til: stein.edvardsen@lyse.net
Emne: Heliboogie

Etter 7 år her på Kjerag og 7 Heliboogie kan jeg fastslå at dette er en attraksjon som tiltrekker mer enn bare basehoppere. Siden første Heliboogie har jeg forstått hvor viktig dette er for turismen til Kjerag. Jeg blir gjentatte ganger fortalt av turister at de kommer denne spesielle helgen for å se på basehoppere gjøre sine kunster når de hopper fra plataet. Turister fra både Norge og utland legger sine turer til Kjerag denne uken for å oppleve det mest spektakulære de kan forestille seg.

På syv år har jeg kun hørt en person som klagde på helikopter denne dagen, men så snart jeg fortalte hva det gjaldt så hun at da forstod hun.

Alle blir selvfølgelig informert av oss på parkeringen om hva som foregår og når de kommer tilbake fra turen er de i extase over hva de har fått oppleve. Absolutt ingen har noe imot at dette foregår denne uken som jeg og mine kollegaer har snakket med.

Tidligere år har også personer som aldri ville kunnet komme seg til Kjerag kunne ta et helikopter opp denne uken og de personer har vært helt henrykt over opplevelsen. Ikke ofte handikappet personer har mulighet til en slik opplevelse.

I konklusjon er det basehopp som begynte i 94 som har satt Kjerag på kartet som turist destinasjon. Det går ikke en dag uten at turister spør om basehoppere og når de skal hoppe. Hver gang passasjerer på fergen ser de komme ned kommer de til meg og forteller hvor fantastisk det var.

I tillegg spør de om slackliners, fjellklatrere og hva annet de kan oppleve på Kjerag.

Uten basehopping og Heliboogie vil destinasjonen Kjerag være mye mindre verdt.

Håper dette gir en klarhet i hvor viktig Heliboogie og basehopping er for turismen.

Mvh
Henrik

Naturvernforbundet i Rogaland
Postboks 441, Sentrum
4002 STAVANGER

Trondheim, 07.09.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/4401

Saksbehandler:
Helene Mokkelbost

Avgjørelse i klagesak – klage på tillatelse til helikoptertransport for arrangementet Heliboogie 2020 – Frafjordheiane landskapsvernområde

Vi viser til klage av 31.12.2019 på verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frافjordheianes (verneområdestyret for SVR) vedtak i møte 13.12.2019. Klagesaken ble oversendt til direktoratet 23.3.2020.

Sakens bakgrunn

Basehopp-arrangementet Heliboogie har blitt avholdt siden 1998 i Kjerag, og fra 2004 innenfor grensene til Frافjordheiane landskapsvernområde.

Arrangøren SBK-Base As søkte 20.8.2019 om dispensasjon fra verneforskriften for avholdelse av arrangementet 17.-20.6.2020. Verneområdestyret for SVR avslo søknaden i vedtak 26.9.2019 da helikoptertrafikken ble vurdert å medføre en slik forstyrrelse av fotturister at aktiviteten var i strid med verneformålet og dermed ikke lenger kunne tillates. Vedtaket ble påklaget av søker SBK-Base As, Forsand kommune og Lysefjorden utvikling. Verneområdestyret omgjorde sitt vedtak på bakgrunn av disse i vedtak i møte 13.12.2019, slik at det ble gitt tillatelse til å benytte helikopter til persontransport i forbindelse med arrangementet "Heliboogie". Av vedtaket fremgår:

"Dispensasjonen gjeld for tidsrommet 18.-21. juni 2020.

Transportane skal gå føre seg mellom dei tre landingspunkta Lysebotn, Kjerag og Geitaneset, og følgje flygeruter som er teikna inn på kartet som følgjer saksutgreiinga.

Verneområdestyret vil presisere at det ikkje må takast med gjenstandar som kan medføre forsøpling utfor stupkanten. Verneområdestyret vil og understreke at oppsetting av mellombelse installasjonar og bruk av boreboltar er søknadspliktig etter verneføreskrifta.

Dispensasjonen blir gitt med desse vilkåra:

- *Eventuelt søppel må fjernast frå områda både over og under stupet så snart arrangementet er ferdig.*
- *Dispensasjonen gjeld berre for arrangørstab og betalande deltakarar på Heliboogie.*
- *Det må innhentast nødvendig dispensasjon frå Forsand kommune og samtykke frå grunneigar.*
- *Det må leverast inn rapportskjema over kor mange transportar som er gjennomførde til forvaltningssekretariatet innan 1.august 2020."*

Denne tillatelsen ble igjen påklaget av dere den 31.12.2019. Styret oppretthold sin tillatelse i møte den 18.3.2020, og saken ble deretter oversendt Miljødirektoratet for klagebehandling. Arrangementet ble avholdt i juni 2020.

Klagers anførsler

I klagen anføres at tillatelsen til arrangementet er gitt i strid med verneforskriften, at den heller ikke kan hjemles i naturmangfoldloven § 48, og at vedtaket dermed er ugyldig. Bruk av helikopter i forbindelse med basehopping er etter deres vurdering i strid med *"verneforskriftens formål, da denne aktiviteten mangler forankring i tradisjonelt friluftsliv og helikoptertransport må sies å representere en vesentlig teknisk tilrettelegging"*. Det vises til at det i forbindelse med arrangementet i 2017 ble montert ulike installasjoner på kanten av stupet, bl.a. festet med borebolter. Det har også vært tilfeller hvor basehopperne har hoppet med løse gjenstander som sykler, lenestoler, akebrett osv. og at dette har medført forsøpling ved foten av fjellet.

Det anføres videre at verneforskriftens formål ikke er å tilrettelegge for masseturisme eller lokalt næringsliv. I dispensasjonen til helikoptertransport under Heliboogien 2020, mener dere verneområdestyret vektlegger hensynet til turisme og lokalt næringsliv tyngre enn formålet med verneforskriften. Arrangementet har videre nærmest fått en "permanent" dispensasjon gjennom mange år, hvilket ikke er i tråd med intensjonen i nml § 48, der dispensasjon skal gis ved enkeltvis vedtak i særlige tilfelle. I klagen vises også til at Miljødirektoratet i sin oversendelse til Klima- og miljødepartementet 2.5.2019 har foreslått endring av verneform for Frafjordheiane, fra landskapsvernområde til nasjonalpark, som ble begrunnet bl.a. med at dette vil gi bedre beskyttelse.

Verneområdestyrets merknader

Verneområdestyret viser til at det å tillate aktuell transport i en tidsbegrenset periode en gang pr. år ikke vil ha nevneverdig negativ innvirkning på verneverdiene eller være i strid med verneformålet knyttet til allmennhetens mulighet for naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Det er ingen teknisk tilrettelegging i forbindelse med transporten og styret vurderer at den heller ikke hindrer naturopplevelser. Det vises videre til at det er gitt tillatelse for denne transporten i flere år uten at det har medført ulemper for friluftsliv eller verneinteresser tidligere.

Lovgrunnlaget

De omsøkte helikoptertransportene vil skje mellom landingspunktene Lysebotn, Kjerag og Geitaneset, hvorav de to siste ligger inne i Frafjordheiane landskapsvernområde. Verneområdet ble opprettet ved Kronprinsregentens resolusjon 19.12.2003. Formålet med vernet er å ta vare på et representativt, særpreget og vakkert landskap, jf § 2, men også at: *"Allmenta skal ha høve til naturoppleveling gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging"*. Med liten grad av teknisk tilrettelegging menes ikke motorisert transport, men merking av stier, klopplegging, bygging av enkle bruer o.l. Flyvning lavere enn 300 meter over bakken, samt all landing og start med motorisert luftfartøy er forbudt, jf § 3 pkt. 5.1, og rammer dermed aktuelle søknad. Hverken unntaket fra dette forbudet inntatt i § 3 pkt. 5.2, eller den spesifiserte søknadshjemmelen i § 3 pkt. 5.3 kan anvendes, slik at søknaden må behandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen i naturmangfoldloven § 48, som erstatter verneforskriften § 4. Etter bestemmelsen kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller vil påvirke verneverdiene nevneverdig. At et tiltak ikke må påvirke verneverdiene nevneverdig viser at adgangen til å gi dispensasjon er snever, og bestemmelsen er ment å være en sikkerhetsventil. I tillegg til nevnte bestemmelser skal prinsippene i nml §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden, jf nml § 7.

I 2015 ble det utarbeidet en forvaltningsplan for Setesdal-Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, og Frafjordheiane landskapsvernområde er nærmere omtalt i denne i pkt 3.6. Bruk av helikopter til Kjerag i forbindelse med reiseliv, markedsføring og basehopping er særskilt omtalt, herunder arrangementet Kjerag-Boogie som er det samme som årets Heliboogie. Når det gjelder dette sies: "

Når det gjeld Kjerag Boogie har dette arrangementet vore gjennomført i 15 år, og har vist seg vanskeleg å gjennomføre utan bruk av helikopter". Det fremgår vidare at dersom vilkårene for å gi dispensasjon etter nml § 48 er til stede, skal følgende vilkår legges til grunn:

- *aktiviteten må skje i et tidsvindu som skal håndheves strengt og avgrenses til fire sammenhengende dager i andre halvdel av juni og fire dager i september. Tidsvinduet skal defineres med datoer i hver enkelt dispensasjon uten mulighet til å forlenge på grunn av dårlig vær eller lignende*
- *I vurderingen av søknaden skal det være avgjørende om helikopterflyvning er absolutt nødvendig for å gjennomføre tiltaket*
- *Tidsvinduet i september er reservert for ulike reportasjeverksemd*
- *Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.*

Miljødirektoratets vurdering

Dere er klageberettiget, jf. forvaltningsloven (fvl) § 28, og har klaget rettidig, jf. fvl § 29. Klagen gjelder gitt tillatelse til arrangementet Heliboogie for 2020, som allerede er avholdt. Dette er et årlig arrangement og en avgjørelse i klagesaken vil derfor ha betydning for fremtidige arrangement.

Eksisterende kunnskap om naturverdiene i landskapsvernområdet er god, jf nml § 8 jf § 9, og finnes i Naturbase og forvaltningsplanen som ble ferdigstilt i 2015. Det er landskapet i området som er vernet, herunder "bratte fjord- og dalsider via lågheier opp til glattskurt høgfjell", jf forskriften § 2, som nettopp er verdier som gjør området attraktivt for et arrangement som "Heliboogie". Forvaltningsmyndigheten har i tillegg god kunnskap om de særskilte verdiene på steder arrangementet skal benytte, og det vises til forvalters og verneområdestyrets redegjørelse i vedtaket. Videre er det gjort vurderinger og angitt noen rammer for aktuelle arrangement i forvaltningsplanen.

Når det gjelder kunnskap om arrangementet som volum, antall landinger, gjennomføring, og eventuelle effekter på verneverdier, vurderes også denne å være god. "Heliboogie" har siden starten i 1998 utviklet seg og er i dag ett av de største basehopp-arrangementet av sitt slag i verden. Det opplyses at i tillegg til basehoppere som er de hovedsakelige deltagerne, tiltrekker arrangementet seg aktiviteter som paragliding, speedriding, longboarding, klatring, samt at det på kveldstid er konserter. Statens naturoppsyn hadde oppsyn med arrangementet i 2019, uten merknader, og har også vært til stede i år. Arrangøren ble i år anmeldt for brudd på vilkårene for tillatelsen mht. hvilke personer som skal ha blitt fraktet i helikopter. Saken er ikke avgjort og vil ikke ha noen innvirkning på vurderingen i denne saken, idet den omhandler hvorvidt en tillatelse for 2020 skal gis. Konstaterte brudd på vilkår i en gitt tillatelse vil imidlertid kunne få betydning i vurderingen av hvorvidt en tilsvarende, ny tillatelse skal gis. Arrangementet ble i år avholdt med redusert deltagelse pga. covid 19, og det ble gjennomført 44 landinger. I tillatelsene til arrangementet har det med to unntak ikke vært satt et tak for antall landinger. I 2018 ble det satt et tak på 300 transporter, for 2019 ble dette taket 250. Gjennomførte landinger for 2019 var 168 pga. dårlig vær og mindre hoppere. Samtidig har annen turisme i området, herunder fotturismen også utviklet seg i volum. I 2011 besøkte om lag 25.-30.000 fotturister Kjerag, og ved ferdselstellinger i 2016 og 2017 samt brukerundersøkelser fra NINA (2017) var dette tallet økt til ca 55.-60.000 besøkende pr. år. Dette er langt høyere enn da både forvaltningspraksisen om å gi tillatelse til arrangementet ble etablert, samt også da forvaltningsplanen ble laget. En annen dokumentert endring er at tiden rundt 20.juni har blitt høysesong for fotturismen, mens dette tidspunktet tidligere var i starten av sesongen.

Frafjordheiane er et landskapsvernområde. I forbindelse med prosessen rundt et supplerende vern har Fylkesmannen i Rogaland foreslått omgjøring til nasjonalpark. Det er så langt ikke tatt nærmere stilling til forslaget.

Spørsmålet klagesaken reiser er hvorvidt omsøkte helikopteraktivitet kan finne sted i landskapsvernområdet med hjemmel i nml § 48. Den konkrete vurderingen blir hvorvidt dette er i

strid med vernevedtakets formål eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. For å kunne gi dispensasjon kreves at begge vilkår er oppfylt. Selv om vilkårene er oppfylt, har søker imidlertid ikke krav på tillatelse. Forvaltningsmyndigheten avgjør i slike tilfeller om dispensasjonen skal gis ut fra en avveining av rettslig relevante hensyn. Inn i denne skjønnsvurderingen kommer i tillegg de rammene som er satt i forvaltningsplanen formulert som vilkår, herunder at helikopterflyvning skal være absolutt nødvendig for å gjennomføre arrangementet. Innledningsvis finner vi grunn til å kommentere at vi er enige med dere i at årlige dispensasjoner over så vidt mange år ikke er i tråd med intensjonen bak nml § 48. Årlig, gjentakende aktivitet som faller inn under noen av forbudsbestemmelsene i forskriften bør derfor reguleres særskilt. Når det er sagt medfører ikke at nml § 48 ikke kan benyttes, eller at en tillatelse til årlige arrangement vil være ugyldig.

Allmenhetens mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging er en del av verneformålet, og den konkrete vurderingen blir om aktuelle helikopteraktivitet over inntil 4 dager i 2020 er i strid med dette. Etter forvaltningsplanen tillates slik aktivitet i to tidslommer i året; én i juni og én i september som skal forbeholdes reportasjevirksomhet. Som det fremgår av forvalters innstilling til styret i vedtak datert 18.12.2019, foreligger både nasjonal og internasjonal forskning som viser at menneskers forventning og motiv for å oppsøke naturen og særlig verneområder, i stor grad er for å oppleve naturen, dyreliv, samt fred og ro og fraværet av mekanisk støy. Det er samtidig dokumentert at det å se og høre fly og helikopter i slike områder generelt sett har en negativ effekt på opplevelsen. I saken fremkommer at klager på aktiviteten fra fotturister har vært fraværende, og at mange tvert imot har vært positive og sett på basehoppingen som en spennende opplevelse. Fraværet av klager sier imidlertid lite om den enkeltes reelle opplevelse av det å være fotturist i området, slik at man her må legge eksisterende forskning til grunn. Selv om det legges til grunn at aktiviteten er forstyrrende, er denne begrenset til inntil 4 dager. I formålsbestemmelsen er det ikke muligheten til uforstyrret friluftsliv som alene er beskyttet, men muligheten til naturopplevelser gjennom tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Forstyrrelse inngår som ett av flere aspekter i denne muligheten, men vi finner at en slik tidsmessig avgrenset forstyrrelse uten teknisk tilrettelegging ikke er i strid med den generelle muligheten til slike naturopplevelser i området. Arrangementet representerer heller ingen påvirkning av verneverdiene i i landskapsvernområdet, og vi finner at vilkårene etter nml. § 48 er oppfylt.

Selv om vilkårene for å kunne gi tillatelse vurderes å være til stede, må det foretas en konkret vurdering av om tillatelse skal gis, herunder skal rammene som er satt i forvaltningsplanen vektlegges. Her fremgår at flyvningen skal være absolutt nødvendig for å gjennomføre tiltaket. Direktoratet er enig i at enkeltvis basehopping i seg selv ikke krever helikoptertransport i dette området, da plataet kan nås gjennom en fottur på 2-3 timer. Som arrangement ser vi imidlertid at dette vil være nødvendig, noe det også konkluderes med i forvaltningsplanen. Vi vurderer derfor at de vilkår som er satt i forvaltningsplanen er til stede.

Omsøkte helikopteraktivitet er som et generelt utgangspunkt ikke ønskelig i et vernområde. Dersom dette hadde vært en førsteårssøknad, ville et avslag vært nærliggende. Saken er imidlertid spesiell: Arrangementet har langvarig praksis, og har funnet sted siden før verneområdet ble etablert. Videre krever arrangementet og basehoppingen spesielle naturgitte forhold som gjør at steder slike arrangement kan finne sted er svært begrenset. Avgjørende for direktoratet er imidlertid at arrangementet har begrenset varighet på inntil 4 dager, og at aktiviteten gjennom et tidsvindu i forvaltningsplanen styres til et gitt tidspunkt hvert år. Dette både begrenser forstyrrelsen, samt gjør det mer forutberegnelig når slik aktivitet vil finne sted. Dette kan igjen inngå i den generelle informasjonen til fotturister som evt. kan velge et annet tidspunkt for sin tur til området, om ønskelig. Videre kan arrangementet styres gjennom mer detaljerte vilkår dersom dette anses nødvendig. Vi er enig i at utviklingen i arrangementets størrelse kombinert med en økning i antall fotturister kan medføre en konflikt mellom brukerinteresser. Det er ikke ønskelig at arrangementet øker ytterligere i volum, og det bør derfor settes et tak for antall landinger. Vi finner at denne for 2020 bør begrenses til 200 landinger. For fremtiden kan det også vurderes å redusere antall aktive dager med helikoptertransport i løpet av en 4-dagers tidsramme. Videre bør

forvaltningsmyndigheten vurdere hvorvidt tidsvinduet for aktuelle arrangement bør flyttes, idet dette nå sammenfaller med høysesongen for fotturisme.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder verneområdestyrets vedtak fattet i møte 13.12.2019 med følgende endring i form av nytt vilkår for dispensasjonen:

Dispensasjonen begrenses til totalt 200 landinger.

Denne avgjørelsen er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, verneforskriften for Frafjordheiane landskapsvernområde og naturmangfoldloven § 48.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Knut Fossum
seksjonsleder

Helene Mokkelbost
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

SBK Base AS
Sandnes kommune
Fylkesmannen i Rogaland
Verneområdestyret for Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane,
Frafjordheiane

Gaileiveien 6	4056	TANANGER
Postboks 583	4302	SANDNES
Postboks 59	4001	Stavanger
Postboks 24	4748	RYSSTAD

ST 27/24 Eventuelt